

Oponentní posudek diplomové práce **Geocaching pohledem trvale udržitelného rozvoje**

Bc. Adéla Dolejšková,

Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, Katedra sociální a kulturní ekologie

2016

Autorka si zvolila za téma diplomové práce nepochybně velmi zajímavou problematiku geocachingu a jeho vztahu k trvale udržitelnému rozvoji. Samotný geocaching, hra založená na využití nových technologií, obsahující prvky sociální, sportovní, soutěžní i vzdělávací, je novým fenoménem který zaznamenává velmi dynamický vývoj. Ve druhé dekádě své existence stále vykazuje exponenciální růst kvantitativních parametrů, zejména celkového počtu hrajících a podílu aktivních tvůrců hry, počtu zakládaných keší a frekvence jejich nalézání nebo územního záběru. Těžiště geocachingu leží v euroatlantickém civilizačním a kulturním prostoru, kde ostatně vznikl, v průběhu několika málo let se ovšem stal aktivitou bez nadsázky globální, které se v řadě států věnuje více než jedno procento populace v aktivním věku. Lze důvodně předpokládat, že geocaching má nezanedbatelné dopady na sociální, kulturní i ekonomické aspekty života a s ohledem na vysoký podíl své outdoorové části se střetává i s environmentálními limity prostředí. Je proto zcela legitimní podrobit geocaching zkoumání z pohledu trvalé udržitelnosti. Téma nebylo dosud dostatečně výzkumně podchyceno a lze proto práci obecně vnímat jako cenný příspěvek k tomuto zkoumání. Česká republika může být velmi vhodným prostředím pro výzkum, jehož výstupy budou přiměřeně zobecnitelné geograficky i společensky. Je totiž vpravdě geocachingovou velmocí, měřeno absolutním i relativním počtem aktivních provozovatelů, množstvím, hustotou i typy zakládaných keší, stavem kešerské komunity i charakterem krajinného prostředí s velkou hustotou a diverzitou přírodních a kulturních prvků.

Z pohledu trvalé udržitelnosti by bylo podnětné podrobit zkoumání samotnou existenci geocachingu jako svébytné aktivity založené na využití informačních technologií, s definovanými pravidly, centrálně administrované a do značné míry moderované, přesto však svojí podstatou fungující jako sociální síť, kultivovaná dobrovolnický a s dosud potlačenými komerčními prvky. Tento aspekt ovšem nebyl předmětem posuzované práce, která se soustředila na vlastní provozování geocachingu a jeho vliv na trvale udržitelný rozvoj společnosti, tedy jeho tří, respektive čtyř pilířů.

Práce je logicky strukturována s přehledným základním členěním. Velmi detailní vnitřní členění (až 8 úrovní v desetinném třídění) v některých částech vyvolává potřebu opakování dílčích východisek nebo závěrů s dopadem na kompaktnost textu a jeho délku. Předmět zkoumání je srozumitelně vysvětlen včetně výkladu pojmů, což je v tomto případě zvláště důležité s ohledem na novost tématu, přes velkou oblibu části veřejnosti obecně dosud neukotveného. Pojmový aparát vychází zhusta z anglického pojmosloví a obsahuje mnoho přejatých slov nebo neologismů.

Vstupní hypotéza není explicitně formulována, práce pracuje s východisky, podle kterých je geocaching ve vztahu k prostředí šetrnou rekreační aktivitou („turismem“) s velkým potenciálem pro environmentální vzdělávání, uchování paměti místa, destinační management a zřejmě omezenou možností přínosu pro místní ekonomiku. Aniž by používala pojem „interpretace místního dědictví“, vnímá geocaching jako její možný a účinný nástroj. Tato východiska autorka v práci přiměřeně kriticky zhodnotila a ověřila.

Necítím se povolán odborně hodnotit použité metody a techniky, nicméně jako poučený laik konstatuji, že jsou srozumitelně vysvětleny a jejich využití odůvodněno. Sběr dat formou polostrukturovaných rozhovorů je podle mého soudu vhodný, jakkoli je nutně zatížen objektivním problémem při výběru statisticky průkazného vzorku respondentů. Tento nedostatek není natolik významný s ohledem na převážně kvalitativní charakter výzkumu. Výběr

zkoumaných regionů je vhodný a dobře umožňuje porovnání ve vazbě na jejich odlišné charakteristiky a vnější podmínky. Kartografické zpracování a statistické zpracování dat včetně grafiky přispívá k celkové srozumitelnosti práce.

Vědecká hodnota práce spočívá především v tom, že je v prostředí České republiky a patrně i širšího kulturně blízkého okolí prvním dílem, které se zabývá vztahem nové a dynamicky se rozvíjející aktivity, geocachingu, k trvale udržitelnému rozvoji. Závěry kvalitativního šetření nabízejí četné možnosti k vyslovení hypotéz následně podrobovaných ověření při navazujících výzkumech. V této souvislosti by bylo vhodné zvážit tyto možnosti při zadávání dalších absolventských prací v rámci katedry. Praktická využitelnost práce je omezená, což ovšem odpovídá ambici autorky a zadání diplomové práce. Upozorňuje například na některé hrozby nebo možné přínosy geocachingu vůči krajině a přírodnímu prostředí, spíše mezi řádky se zabývá vztahem a komunikací kešerů s orgány ochrany přírody jako garanty zákonného veřejného zájmu. Stejně tak podrobně nepojednává možnosti a metody využití geocachingu jako prostředku environmentálního vzdělávání (např. pro správy chráněných území) nebo tvorbu destinačního managementu.

Autorka shromáždila dostatečný počet literatury k relevantním tématům - tedy zejména geocachingu, cestovnímu ruchu, šetrnému turismu, udržitelnému rozvoji ochrany přírody a krajiny nebo metodologických prací, a to včetně cizojazyčných titulů (v angličtině). S literaturou prokazatelně pracovala (viz odkazy a citace v teoretické části DP). Formální struktura práce je přiměřeně naplněna, stejně jako grafická úprava včetně příloh. Práce obsahuje dílčí chyby stylistické a gramatické, což lze částečně přičíst jejímu poměrně velkému rozsahu.

Celkové hodnocení

- Z hlediska celkového přínosu mohu konstatovat, že práce je originální, pojednává problematiku novou, aktuální a dynamicky se rozvíjející z pohledu trvalé udržitelnosti. Hodnota práce spočívá jednak ve vlastním výzkumu a formulovaných závěrech, jednak je iniciační vůči dalším navazujícím výzkumným aktivitám
- Diplomovou práci **doporučuji k obhajobě**
- K diskusi při obhajobě navrhuji následující otázky :

1) Geocaching je majoritní aktivitou svého druhu. Z pohledu udržitelného rozvoje hodnotíte její vliv jako spíše pozitivní, což může být dáno i pravidly respektujícími ostatní soukromé i veřejné zájmy ve veřejném prostoru. Jak vnímáte ve vztahu k TUR potenciál alternativních her, která tato pravidla obsahovat nemusejí (viz např. Opencaching), nebo mají jiné zadání či jiný způsob vzniku keší (komerční či marketingové deriváty geocachingu, série vytvořené „firmou“ jako zakázka - ať už mimo web geocaching.com nebo parazitně v jeho rámci)? Jak naopak vidíte questing (např. viz: questing.cz) jako komunitně orientovanou alternativu zaměřenou primárně na interpretaci místního dědictví?

2) Jaká by měla být úloha správ chráněných území při regulaci geocachingu v případě kolize s předměty ochrany a jaká v případě využití této hry k environmentální výchově?

- známkové hodnocení : navrhuji hodnotit známkou **výborně**
- bodové hodnocení : navrhuji hodnotit celkovým počtem bodů **16**

V Liberci 26.1.2017

Ing. Jiří Hušek,
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Regionální pracoviště Liberecko